

MOLIYAVIY SAVODXONLIKNING GENDER JIHATLARINI O'ZBEKISTONDAGI O'ZIGA XOS JIHATLARI

Davirova Shakhlo

PhD, dotsent, Toshkent Davlat iqtisodiyot universiteti

davirova_shaxlo@tsue.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha davlat siyosatining asosiy bosqichlari ko'rib chiqiladi. Shu tariqa, mamlakatimizning yosh aholisini xabardor qilish yo'llari va vositalari ko'rib chiqildi, shuningdek, Markaziy bank tomonidan xalqaro institutlar bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan dasturning asosiy ko'rsatkichlari o'rganildi.

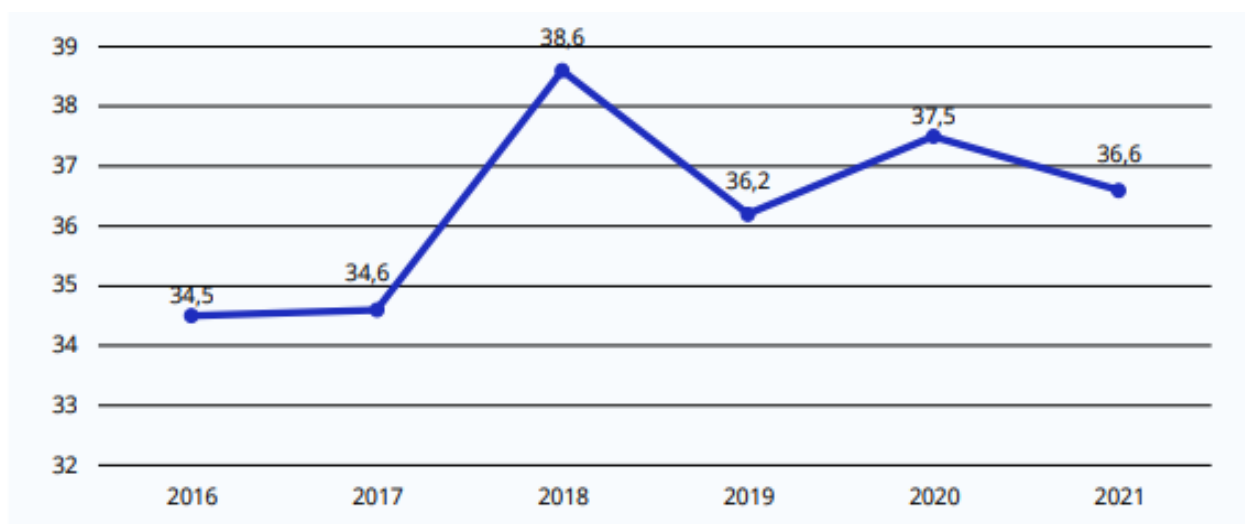
Ushbu ishning maqsadi mamlakat aholisining moliyaviy salohiyatini oshirishning yangi usullarini aniqlashdan iborat. Buning uchun aholining moliyaviy savodxonligining bugungi darajasi baholanadi, shuningdek, mavjud loyihalar ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, O'zbekistonning bu boradagi qonunchilik bazasiga alohida e'tibor qaratilmoqda, chunki bu mamlakatimizda islohotlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun asos bo'lmoqda.

***Kalit so'zlar:** moliyaviy savodxonlik, yoshlar, Markaziy bank, ta'lim, O'zbekiston Respublikasi*

“Biz bir qator rivojlangan davlatlar qatoriga kirishni o'z oldimizga maqsad qilib qo'yganmiz va ilm-fan, ta'lim va innovatsiyalarga tayangan holda islohotlarni jadal olib borish orqaligina erisha olamiz.” Shavkat Mirziyoyev, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti.

Mehnatga haq to'lashda gender farqi, %¹

¹ www.stat.uz asosida
www.pedagoglar.org

OTB ma'lumotlariga ko'ra ayollar, keksalar, nogironlar va turmush qurganlar moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish uchun Payme, Click yoki Apelsin kabi raqamli moliyaviy xizmatlardan kamroq foydalanishadi. Bunday xizmatlar soni foydalanuvchining daromadi va ta'lim darajasi oshgani sayin o'sib bormoqda. Oliy ma'lumotga ega bo'lgan ayollarning raqamli ko'nikmalarga ega bo'lish ehtimoli darajasi bo'lmagan ayollarga qaraganda 46% ko'proq.

BMTTDning "Gender stereotiplari va patriarxal me'yorlarning salbiy ta'siri" O'zbekiston bo'yicha hisobotiga ko'ra:

Respondentlarning 70 foizi ayol oilasiga ko'proq vaqt ajratishi, uy-ro'zg'orini boshqarishi va bolalarga g'amxo'rlik qilishi kerak degan stereotipga amal qiladi.

Erkaklarning 61 foizi faqat erkak muvaffaqiyatli tadbirkor bo'lishi mumkin degan fikrga qo'shiladi

Erkaklarning 36 foizi va ayollarning 23 foizi tabiiy fanlar va muhandislik sohasida ayollarni qobiliyatsiz deb hisoblaydi.

Bank hisob raqami. Dunyoda 2021-yilda dunyodagi katta yoshlilarning 76 foizi bankda, boshqa moliya institutida hisob raqamiga ega bo'lgan yoki mobil to'lov xizmatlaridan foydalangan. 2017 yilda qamrov 68 foizni, 2011 yilda 51 foizni tashkil etdi. Bank hisob raqamiga ega bo'lish bo'yicha O'zbekiston mintaqadagi boshqa mamlakatlardan biroz ortda qolmoqda: Qozog'istonda bu ko'rsatkich 81%, Turkiyada 74%, Rossiyada 90%. Tojikistonda bu ko'rsatkich bo'yicha kattalar ulushi 39% ni tashkil qiladi.

O'zbekistonda katta yoshdagilarning 44 foizi bank hisob raqamiga ega, hisob raqamiga ega ayollar ulushi esa 39 foizni tashkil etadi. Eng kambag'al uy xo'jaliklarida kattalar qamrovi 41% ni tashkil qiladi. Shu bilan birga, mamlakatda bankka ega bo'lmagan katta yoshlilarning 16 foizi (barcha kattalarning deyarli 10 foizi) naqd pulda pensiya to'lovlarini olgan.

Yechimlar Qizlarning bilim olish darajasini oshirish yosh ayollar salomatligi va iqtisodiy kelajagiga aniq ta'sir ko'rsatadi, bu esa o'z navbatida ularning butun jamiyati istiqbollari yaxshilaydi.

Ayollar va qizlarni raqamli ko'nikmalarga o'rgatish, ularni raqamli texnologiyalarni biladigan odamlar bilan tenglashtirishga yordam beradi va ko'proq harakat va tanlov erkinligi uchun son-sanoqsiz imkoniyatlarni ochadi. Masalan, sog'liq va qonuniy huquqlarga oid veb-saytlar va mobil ilovalar ayollarga o'zlarini va oilalarini himoya qilish va ularga g'amxo'rlik qilish bo'yicha ongli qarorlar qabul qilishda yordam berishi mumkin, ijtimoiy media va raqamli aloqalar esa ayollarga ma'lumot tarqatish va bilimlarni o'zlarining yaqin hamjamiyatlaridan tashqarida almashish imkonini beradi.

Mobil ta'lim imkoniyatlari, savodxonlik ilovasidan tortib, turli fanlar bo'yicha onlayn kurslarni ochilishi, qizlar va katta yoshli ayollar uchun yangi ta'lim imkoniyatlarini ochishi mumkin. Ish qidirish mexanizmlari va professional tarmoq saytlari ayollarga mehnat bozorida raqobatlashish imkonini beradi, elektron tijorat platformalari va raqamli bank xizmatlari esa ularning daromadlari va mustaqilligini oshirishga yordam beradi.

MANBALAR

1. Lusardi, Annamaria, Pierre-Carl Michaud, and Olivia S. Mitchell. 2013. Optimal Financial Literacy and Wealth Inequality. NBER Working Paper 18669.
2. Ганиев, М. М. Гендерное равенство в Узбекистане / М. М. Ганиев. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2022. — № 39 (434). — С. 183-185. — URL: <https://moluch.ru/archive/434/95163>.

3. Женщины и сфера труда в Узбекистане На пути к гендерному равенству и достойному труду для всех 2-е издание, дополненное/ © Международная организация труда, 2023 Второе издание, 2023
4. Women, Business and the Law. 2024 International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank 1818 H Street NW, Washington, DC 20433
<https://openknowledge.worldbank.org/bitstreams/9bc44005-2490-41f8-b975-af35cbae8b9a/download>
5. https://webapps.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_907345.pdf
6. [Гендерные вопросы — Материалы Всемирного банка для учащихся «А знаешь ли ты...?» \(un.org\).
<https://www.un.org/ru/youthink/gender.shtml>](https://www.un.org/ru/youthink/gender.shtml)
7. [Гендерные разрывы в странах Евразии: Негативные последствия COVID-19 \(oecd.org\)/
\[https://www2.oecd.org/eurasia/Gender%20gaps%20in%20Eurasia_Mar%202021RUSCover.pdf\]\(https://www2.oecd.org/eurasia/Gender%20gaps%20in%20Eurasia_Mar%202021RUSCover.pdf\)](https://www2.oecd.org/eurasia/Gender%20gaps%20in%20Eurasia_Mar%202021RUSCover.pdf)
8. Davirova, Shakhlo Shukrullayevna; SOVEREIGN CREDIT RATING, International Scientific and Practical Conference World science, 3, 2 , 28-30,2017,ROST
9. Stella Arzumanyan , Zokhida Adilova, Nargiza Khujanazarova, Shakhlo Davirova, Aziza Karimova; „Analysis of the transition to an innovative economy in developed countries (on the example of Israel),"International Journal of Advanced Science and Technology, Elsevier, Scopus",29,"No. 5, (2020),"pp. 1804-1813,2020,International Journal of Advanced Science and Technology
10. SH, DAVIROVA SH.; ONLINE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION, Seyboldreport,18, No 10,856-866, 2023,The Seybold report.